

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

II. ÚS 45/2021-22

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí 11. februára 2021 v senáte zloženom z predsedu senátu Petra Molnára, zo sudkyne Jany Laššákovej a sudcu Ľuboša Szigetiho (sudca spravodajca) predbežne prerokoval ústavnú sťažnosť [REDAKČIA], [REDAKČIA], [REDAKČIA], zastúpeného advokátkou JUDr. Henrietou Hirjakovou, Námestie osloboditeľov 1, Michalovce, ktorou namieta porušenie základného práva podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky a práva podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd rozsudkom Krajského súdu v Košiciach sp. zn. 11 CoPr 5/2018 zo 17. apríla 2019 a uznesením Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp. zn. 3 Cdo 8/2020 z 18. februára 2020 a takto

r o z h o d o l :

1. Návrhu na odklad vykonateľnosti **n e v y h o v u j e .**
2. Ústavnú sťažnosť **o d m i e t a .**

O d ô v o d n e n i e :

I.

Sťažnostná argumentácia a skutkový stav veci

1. Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) bola 2. júna 2020 doručená ústavná sťažnosť [REDAKČIA], [REDAKČIA], [REDAKČIA] (ďalej len „sťažovateľ“), ktorou namieta porušenie

základného práva podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a práva podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) rozsudkom Krajského súdu v Košiciach (ďalej len „krajský súd“) sp. zn. 11 CoPr 5/2018 zo 17. apríla 2019 (ďalej aj „napadnutý rozsudok“) a uznesením Najvyššieho súdu Slovenskej republiky (ďalej len „najvyšší súd“) sp. zn. 3 Cdo 8/2020 z 18. februára 2020 (ďalej aj „napadnuté uznesenie“).

2. Z obsahu sťažnosti a jej príloh vyplýva, že sťažovateľ v pozícii zamestnanca uzavrel pracovnú zmluvu na dobu určitú so zamestnávateľom s tým, že trvanie pracovného pomeru zamestnanca závisí od trvania konkrétnej obchodnej zmluvy zamestnávateľa s tretím subjektom (██████████, pozn.), u ktorého vykonával zamestnanec činnosť príslušníka súkromnej bezpečnostnej služby. Po ukončení predmetného obchodného vzťahu a skončení pracovného pomeru sťažovateľ podal žalobu, ktorou sa domáhal určenia neplatnosti skončenia pracovného pomeru a náhrady mzdy, pretože bol presvedčený, že zmluva na dobu určitú nebola uzavretá platne, keďže nebola doba, na ktorú sa zmluva dojednala, dostatočne určitá vo vzťahu k presnému trvaniu pracovného pomeru. Požadoval analogickú aplikáciu § 77 Zákonníka práce aj na skončenie pracovného pomeru vzniknutého zmluvou na dobu určitú.

3. Okresný súd Košice II žalobu sťažovateľa zamietol s poukazom na judikát najvyššieho súdu uverejnený pod č. R 41/2002 a sp. zn. 5 Cdo 77/01, že trvanie pracovného pomeru uzatvoreného na dobu určitú nemusí byť vymedzené v zmluve presným dátumom, postačí, ak je vymedzená dobou trvania určitých prác alebo iných objektívne zistiteľných skutočností (o ktorých skutočnej dĺžke účastníci pri uzatváraní pracovnej zmluvy nemusia mať ani istotu), ak toto určenie nepripúšťa pochybnosti o tom, kedy má zmluvný vzťah skončiť. Na základe uvedeného vyhodnotil pracovnú zmluvu ako dostatočne určitú a uzavretú na dobu určitú. Ustanovenie kogentného § 77 Zákonníka práce považoval súd za neaplikovateľné, pretože v danom prípade nedošlo k zániku pracovného pomeru právnym úkonom, ale objektívnou právnou skutočnosťou.

4. Proti tomuto rozsudku sťažovateľ podal odvolanie, o ktorom rozhodol krajský súd napadnutým rozsudkom tak, že ho potvrdil s odôvodnením, že pracovný pomer bol

v zmluve dojednaný dostatočne určito na dobu určitú a k jeho zániku došlo ukončením obchodného vzťahu so spoločnosťou [REDAKOVANÉ]. Oznámenie zamestnávateľa o tejto skutočnosti nie je právnym úkonom, ktorý je spôsobilý privodiť vznik, zmenu či zánik právneho vzťahu, ale len faktický úkon oznámenia relevantnej právnej skutočnosti, ktorá sama osebe spôsobila zánik pracovného zmluvného vzťahu. Hmotnoprávnym predpokladom vzniku nároku na náhradu mzdy pri neplatnom skončení pracovného vzťahu je súdom vyslovená neplatnosť právneho úkonu skončenia pracovného pomeru zo strany zamestnávateľa, preto žalobcovi nemohol vzniknúť žalovaný nárok. Z uvedeného dôvodu krajský súd taktiež považoval ustanovenie § 77 Zákonníka práce za neaplikovateľné vo veci sťažovateľa. K námietke nedostatočnej určitosti dojednania o trvaní pracovného pomeru krajský súd uviedol, že doba trvania môže byť určená aj pomocou konkrétnym dátumom neohraničenej objektívne zistiteľnej skutočnosti, o ktorej strany pri uzatváraní zmluvy majú istotu, ktorá nepripúšťa pochybnosti o tom, kedy pracovný pomer skončí (napr. do návratu konkrétnej zamestnankyne po skončení materskej dovolenky, do ukončenia pracovnej neschopnosti konkrétneho zamestnanca, do ukončenia určitej pracovnej úlohy a pod.). Takto dohodnutý pracovný pomer končí právnou udalosťou alebo skončením dohodnutej pracovnej úlohy bez tohto, aby zamestnávateľ uplatnil niektorý z výpovedných dôvodov, a to bez akéhokoľvek ďalšieho obmedzenia.

5. Sťažovateľ podal proti tomuto rozsudku dovolanie, ktorého prípustnosť odôvodnil § 420 písm. e) Civilného sporového poriadku (ďalej aj „CSP“) – nesprávne obsadeným konajúcim odvolacím súdom, keďže člen senátu krajského súdu v skutkovo a právne totožnej veci iného zamestnanca toho istého zamestnávateľa rozhodoval ako zákonný sudca na súde prvého stupňa s totožným právnym názorom, s ktorým sa sťažovateľ nestotožňuje. Ďalej uplatnil dovolací dôvod podľa § 420 písm. f) CSP, keďže odôvodnenie napadnutého rozsudku krajského súdu považoval na nedostatočné a arbitrárne a napokon uplatnil dovolací dôvod podľa § 421 ods. 1 písm. a) CSP, keďže vyslovený právny názor považoval za nesprávny a odkláňajúci sa od záverov ústavného súdu (sp. zn. III. ÚS 72/2010, I. ÚS 242/2007, IV. ÚS 49/2006, III. ÚS 192/2006, I. ÚS 164/2012 a IV. ÚS 14/2007), od právneho názoru Súdneho dvora Európskej únie vo veci C-378/379/380/07 a najvyššieho súdu vo veci sp. zn. 7 Cdo 15/13.

6. Najvyšší súd napadnutým uznesením dovolanie sťažovateľa odmietol ako procesne neprípustné, keďže žiaden z tvrdených dôvodov prípustnosti dovolania nezistil. V odôvodnení k jednotlivým dovolacím dôvodom v podstatnom uviedol:

«9.1. Nesprávne obsadeným je súd obsadený v rozpore s ustanoveniami upravujúcimi zloženie súdneho orgánu, ktorý má určitý spor prejednať a rozhodnúť. Súd je nesprávne obsadený aj vtedy, ak nekoná zákonný sudca. Zákonným sudcom je sudca určený v súlade s rozvrhom práce vecne a miestne príslušného súdu (7Cdo/51/2018). Dovolateľ v danom prípade nenamietal, že JUDr. Martin Kolesár sa na prejednaní a rozhodovaní odvolacieho senátu zúčastnil v rozpore s rozvrhom práce odvolacieho súdu. Jeho dovolanie posudzoval dovolací súd podľa obsahu (§ 124 ods. 1 CSP). Pri takomto prístupe mal na zreteli, že dovolateľ v skutočnosti namieta to, že menovaný sudca bol vylúčený v zmysle § 49 CSP z dôvodu jeho pomeru k sporu.

9.2. Otázku (ne)vylúčenia sudcu z prejednávania a rozhodovania sporu je dovolací súd oprávnený posúdiť samostatne, nezávisle od (ne)existencie rozhodnutia nadriadeného súdu (R 59/1997). Charakteristiku pomeru významného v zmysle § 49 CSP vyložil najvyšší súd napríklad v rozhodnutiach, sp. zn. 3Cdo/38/2019, 4Cdo/18/2019, 4Cdo/172/2017, v ktorých uviedol, že dôvodom na vylúčenie sudcu nie sú okolnosti, ktoré spočívajú v procesnom postupe sudcu a v jeho rozhodovacej činnosti (2Cdo/301/2018, 7Cdo/206/2018).

9.3. Vzhľadom na vyššie uvedené dovolací súd konštatuje, že dovolateľom namietaní okolnosť (že člen odvolacieho senátu už v inom spore k danej problematike vyjadril právny názor) nemožno považovať za dôvod opodstatňujúci záver, že v konaní došlo k procesnej vade zmätočnosti v zmysle § 420 písm. e/ CSP.

10. Žalobca v dovolaní tvrdí, že jeho dovolanie je prípustné tiež podľa ustanovenia §420 písm. f/ CSP.

10.1. Najvyšší súd vo viacerých rozhodnutiach (1Cdo/64/2019, 2Cdo/301/2018, 3Cdo/258/2019, 4Cdo/75/2019, 7Cdo/121/2018, 8Cdo/175/2018) uviedol, že podstatou práva na spravodlivý súdny proces je možnosť fyzických a právnických osôb domáhať sa svojich práv na nestrannom súde a v konaní pred ním využívať všetky právne inštitúty a záruky poskytované právnym poriadkom, (avšak) z práva na spravodlivé súdne konanie

nevyplýva povinnosť všeobecného súdu zaoberať sa námietkami, argumentmi a dôkaznými návrhmi strán, ktoré nemajú význam pre rozhodnutie.

10.2. V preskúmanom prípade je z napadnutého rozhodnutia dostatočne zrejmá podstata určujúcich (kľúčových) dôvodov, so zreteľom na ktoré dospel aj odvolací súd k záveru o neopodstatnenosti podanej žaloby. Odvolací súd jasne uviedol dôvody, so zreteľom na ktoré považoval za správny záver súdu prvej inštancie, že pracovný pomer nebol v danom prípade dohodnutý na dobu neurčitú (ale na dobu určitú) a skončil momentom zániku obchodného vzťahu žalovanej so spoločnosťou [REDACTED] (nie listom žalovanej, ktorým žalobcovi oznámila, že dôjde k zániku tohto obchodného vzťahu). Podľa názoru dovolacieho súdu je celkom nedôvodná námietka žalobcu, že rozhodnutie odvolacieho súdu nemá zákonom stanovené náležitosti, je nepreskúmateľné, zmätočné a arbitrárne.

11. Podľa názoru žalobcu je jeho dovolanie prípustné podľa § 421 ods. 1 písm. a/ CSP.

11.1. Obsah pojmu „ustálená rozhodovacia prax dovolacieho súdu“ vysvetlil najvyšší súd v judikáte R 71/2018. Vo viacerých rozhodnutiach uviedol, že do tohto pojmu nepatria rozhodnutia ústavného súdu ani Európskeho súdu pre ľudské práva. Obdobne dovolacím súdom v zmysle § 421 ods. 1 písm. a/ CSP nie je ani Súdny dvor Európskej únie (m. m. 3Cdo/6/2017, 3Cdo/165/2018, 6Cdo/79/2017, 8Cdo/102/2017). Pokiaľ sa riešenie určitej právnej otázky odvolacím súdom prípadne odkloní od právnych záverov prijatých týmito súdmi, nemôže ísť o odklon relevantný v zmysle ustanovenia § 421 ods. 1 písm. a/ CSP (3Cdo/204/2018, 3Cdo/254/2019).

11.2. Najvyšší súd už tiež konštatoval, že ak je prípustnosť dovolania vyvodzovaná z § 421 ods. 1 písm. a/ CSP, je na dovolateľovi, aby ním tvrdený odklon doložil bližšou konkretizáciou rozhodnutia dovolacieho súdu, ktoré napĺňa pojem ustálená prax dovolacieho súdu (R 83/2018, 1Cdo/206/2016, 2Cdo/203/2016, 3Cdo/27/2017, 4Cdo/95/2017, 6Cdo/27/2017, 6Cdo/35/2017, 7Cdo/7/2018). Sama kritika toho, ako odvolací súd pristupoval k riešeniu niektorej otázky, významovo nezodpovedá ustanoveniu § 421 ods. 1 písm. a/ CSP (3Cdo/28/2017, 4Cdo/95/2017, 7Cdo/140/2017, 8Cdo/50/2017, 8Cdo/78/2017).

Bez konkretizovania podstaty odklonu odvolacieho súdu od ustálenej rozhodovacej praxe dovolacieho súdu nemôže najvyšší súd pristúpiť k posudzovaniu všetkých otázok, ktoré pred ním riešili prvoinštančný a odvolací súd (2Cdo/167/2017, 3Cdo/235/2016, 5Cdo/13/2018, 7Cdo/114/2018, 8Cdo/78/2017).

11.3. Dovolateľ v danom prípade ním tvrdený „odklon“ vyvodzoval z právnych záverov vyjadrených výlučne v rozhodnutiach súdov, ktoré nenapĺňajú obsah pojmu „ustálená rozhodovacia prax dovolacieho súdu“. Z hľadiska tejto jeho argumentácie výnimku tvorí iba rozhodnutie najvyššieho súdu sp. zn. 7Cdo/15/2013, ktoré sa ale týka veci odlišnej (exekučnej), pričom v nej zaujaté právne závery sú (v porovnaní s preskúmaným prípadom) vyvodzované z odlišných skutkových okolností. Dovolací súd konštatuje, že ani odkaz na toto rozhodnutie najvyššieho súdu v ničom neopodstatňuje tvrdenie žalobcu, že zo strany odvolacieho súdu došlo k odklonu relevantnému v zmysle § 421 ods. 1 písm. a/ CSP.»

7. Sťažovateľ ústavnou sťažnosťou vytýka napadnutému uzneseniu najvyššieho súdu nedostatočnosť dôvodov, arbitrárnosť a svojvoľnosť pri posudzovaní tvrdeného nedostatku dôvodov odvolacieho rozsudku. Sťažovateľ tiež tvrdí, že najvyšší súd odmietol spravodlivosť, keďže nepristúpil k analogickej aplikácii § 77 Zákonníka práce a nevyužil možnosť sudcovského dotvorenia práva pre účely poskytnutia plnohodnotnej ochrany, rovnako, ako to učinil pred ním odvolací súd. Z uvedeného dôvodu považuje výklad zvolený najvyšším súdom za ústavne nekonformný, nezohľadňujúci význam a účel zákona. Vo vzťahu k odôvodneniu dovolacieho dôvodu odklonu od ustálenej súdnej praxe namieta absenciu vysvetlenia, prečo sa nebolo možné riadiť ním uvedenou súdnou praxou. Ustálená rozhodovacia prax dovolacieho súdu nie je v otázke objektívnych dôvodov určujúcich dobu trvania pracovného pomeru na dobu určitú v prvej pracovnej zmluve podľa tvrdenia sťažovateľa ustálená a argumentáciu judikátom Súdneho dvora Európskej únie najvyšší súd nevzal do úvahy, i keď mala pre vec podstatný právny význam.

8. Vo vzťahu k napadnutému rozsudku krajského súdu sťažovateľ namieta najmä jeho arbitrárnosť vo vzťahu k otázke platnosti dojednania trvania pracovného pomeru závislého od skončenia obchodnej zmluvy s treťou stranou, ktoré považuje za natoľko neurčité, že zakladá pracovný pomer na dobu neurčitú podľa § 48 ods. 1 Zákonníka práce,

ako aj nerešpektovanie judikatúry Súdneho dvora Európskej únie v tejto otázke. V sťažnosti sťažovateľ upriamil pozornosť na to, že odvolací súd bol nesprávne obsadený, keďže vo veci rozhodoval člen senátu, ktorý skôr ako sudca okresného súdu rozhodol v rovnakej skutkovej a právnej situácii s rovnakým žalovaným, ale iným žalobcom, identicky s právnym názorom zákonnej sudkyne okresného súdu v tejto veci sťažovateľa. V tom sťažovateľ vzhliadol prekážku objektívneho zdania jeho nestrannosti.

9. Sťažovateľ na základe uvedenej argumentácie navrhuje, aby ústavný súd o jeho sťažnosti nálezom takto rozhodol:

„1. Základné právo sťažovateľa... podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky a podľa článku 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd Uznesením Najvyššieho súdu SR sp. zn. 3Cdo/8/20206 zo dňa 18.02.2020 v spojení s Rozsudkom Krajského súdu Košice sp. zn. 11CoPr/5/2018 zo dňa 17.04.2019 a postupom, ktorý predchádzal ich vydaniu porušené boli.

2. Uznesenie Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp. zn. 3Cdo/8/20206 zo dňa 18.02.2020 a Rozsudok Krajského súdu Košice sp. zn. 11CoPr/5/2018 zo dňa 17.04.2019 zrušuje a vec vracia na ďalšie konanie.

3. Ústavný súd odkladá účinnosť právoplatného Uznesenia Najvyššieho súdu SR sp. zn. 3Cdo/8/20206 zo dňa 18.02.2020 a Rozsudku Krajského súdu Košice sp. zn. 11CoPr/5/2018 zo dňa 17.04.2019.

4. Ústavný súd Slovenskej republiky priznáva sťažovateľovi finančné zadostučinenie vo výške 2000,- €.

5. Najvyšší súd Slovenskej republiky je povinný uhradiť trovy konania vo výške 357,24 €...“

II.

Relevantná právna úprava

10. Podľa čl. 127 ods. 1 ústavy ústavný súd rozhoduje o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú

Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

11. Podľa čl. 140 ústavy podrobnosti o organizácii ústavného súdu, o spôsobe konania pred ním a o postavení jeho sudcov ustanoví zákon. Týmto zákonom je zákon č. 314/2018 Z. z. o Ústavnom súde Slovenskej republiky a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“).

12. Podľa § 56 ods. 1 zákona o ústavnom súde ústavný súd každý návrh na začatie konania predbežne prerokuje na neverejnom zasadnutí bez prítomnosti navrhovateľa, ak tento zákon v § 9 neustanovuje inak. Pri predbežnom prerokovaní návrhu ústavný súd zisťuje, či dôvody uvedené v § 56 ods. 2 zákona o ústavnom súde nebránia jeho prijatiu na ďalšie konanie.

13. Podľa § 56 ods. 2 zákona o ústavnom súde ústavný súd môže na predbežnom prerokovaní bez ústneho pojednávania uznesením odmietnuť návrh na začatie konania,

- a) na prerokovanie ktorého nemá ústavný súd právomoc,
- b) ktorý je podaný navrhovateľom bez zastúpenia podľa § 34 alebo § 35 a ústavný súd nevyhovел žiadosti navrhovateľa o ustanovenie právneho zástupcu podľa § 37,
- c) ktorý nemá náležitosti ustanovené zákonom,
- d) ktorý je neprípustný,
- e) ktorý je podaný zjavne neoprávnenou osobou,
- f) ktorý je podaný oneskorene,
- g) podľa § 42 ods. 2 písm. f), g), r), q), r), t) alebo písm. v), ktorý je zjavne neopodstatnený.

14. Podľa čl. 46 ods. 1 ústavy každý sa môže domáhať zákonom ustanoveným postupom svojho práva na nezávislom a nestrannom súde a v prípadoch ustanovených zákonom na inom orgáne Slovenskej republiky.

15. Podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru každý má právo na to, aby jeho záležitosť bola spravodlivo, verejne a v primeranej lehote prejednaná nezávislým a nestranným súdom zriadeným zákonom, ktorý rozhodne o jeho občianskych právach alebo záväzkoch.

III.

Predbežné prerokovanie sťažnosti

A. K uzneseniu najvyššieho súdu a rozsudku krajského súdu v časti dovolacieho dôvodu podľa § 420 písm. e) CSP

16. Pokiaľ ide o základné práva a slobody, ústava rozdeľuje ochranu ústavnosti medzi všeobecné súdy a ústavný súd. Úlohou ústavného súdu nie je zastupovať všeobecné súdy, ktorým predovšetkým prislúcha interpretácia a aplikácia zákonov (II. ÚS 193/2010). Do právomoci ústavného súdu v konaní podľa čl. 127 ústavy však patrí kontrola zlučiteľnosti účinkov interpretácie a aplikácie právnych noriem súdmi s ústavou, prípadne medzinárodnými zmluvami o ľudských právach a základných slobodách. Skutkové a právne závery súdu môžu byť predmetom kontroly zo strany ústavného súdu vtedy, ak by vyvedené závery boli zjavne neodôvodnené alebo arbitrárne, a tak z ústavného hľadiska neospravedliteľné a neudržateľné, a zároveň by mali za následok porušenie základného práva alebo slobody (mutatis mutandis I. ÚS 13/00, I. ÚS 139/02, III. ÚS 180/02, III. ÚS 271/05, III. ÚS 153/07). Uvedené nedostatky pritom musia dosahovať mieru ústavnej relevancie.

17. Podstatou sťažnosti je namietané porušenie základných práv sťažovateľa podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru, ku ktorému malo dôjsť rozhodovaním nesprávne obsadeného krajského súdu, arbitrárnosťou napadnutého rozsudku krajského súdu a nesprávnym právnym posúdením veci odkláňajúcim sa od ustálenej rozhodovacej praxe Súdneho dvora Európskej únie, ako aj arbitrárnosťou uznesenia najvyššieho súdu, ktorý nevzhladol tvrdené dovolacie dôvody a tvrdené pochybenia nenapravil. Námietky obsiahnuté v ústavnej sťažnosti smerujúce proti rozsudku krajského súdu sú teda takmer totožné s dovolacími námietkami, s ktorými sa zaoberal najvyšší súd pri posudzovaní ich existencie na účely prípadného pripustenia dovolania.

18. Súčasťou doterajšej judikatúry ústavného súdu je aj právny názor, podľa ktorého princíp subsidiarity právomoci ústavného súdu je ústavným príkazom pre každú osobu. Preto každý, kto namieta porušenie svojho základného práva, musí rešpektovať postupnosť tejto ochrany a predtým, ako podá sťažnosť ústavnému súdu, požiadať o ochranu ten orgán verejnej moci, ktorého kompetencia predchádza právomoci ústavného súdu (IV. ÚS 128/04). Zmyslom a účelom tejto zásady je to, že ochrana ústavnosti nie je a ani podľa povahy veci nemôže byť výlučne úlohou ústavného súdu, ale úlohou všetkých orgánov verejnej moci v rámci im zverených kompetencií. Ústavný súd predstavuje v tejto súvislosti ultima ratio inštitucionálny mechanizmus, ktorý nasleduje až v prípade nefunkčnosti všetkých ostatných orgánov verejnej moci, ktoré sa na ochrane ústavnosti podieľajú.

19. Z koncepcie subsidiarity možno okrem iného vyvodit' aj racionálnu požiadavku, aby sa rôzne inštancie súdneho systému zaoberali len spornými otázkami nastolenými stranami dotknutého konania v spore až potom, ako boli predmetom prieskumu na nižšej inštancii, zároveň však musia prihliadať aj na závažné skutočnosti prípadu, na ktoré prihliadajú ex offo, ktoré ostali opomenuté alebo na ne nebolo prihliadané, hoci nesporne mohli mať význam pre výsledok konania.

20. V sťažovateľovom prípade sa najvyšší súd zaoberal námietkou nesprávneho obsadenia odvolacieho súdu, ktorú sťažovateľ vzhliadol v účasti na rozhodovaní o odvolaní sudcu, ktorý už ako sudca súdu prvej inštancie v inej právnej veci s rovnakým skutkovým a právnym základom, avšak iného žalobcu, zaujal rovnaký právny názor ako sudkyňa okresného súdu v sťažovateľovom prípade. Totožnú námietku sťažovateľ predstrel aj v konaní pred ústavným súdom. S poukazom na princíp subsidiarity právomocí ústavný súd preskúmal odôvodnenie napadnutého uznesenia dovolacieho súdu v tejto otázke a s poukazom na jeho citovanú časť (v bode 6 tohto uznesenia, pozn.) dospel k záveru, že argumentácia dovolacieho súdu je dostatočne presvedčivá a ústavne udržateľná, keďže namietaná zaujatosť člena odvolacieho senátu spočíva v procesnom postupe a rozhodovaní sudcu v iných právnych veciach, čo stabilne nie je považované za relevantný dôvod na vylúčenie sudcu z rozhodovania. Na základe uvedeného ústavný súd konštatuje zjavnú

neopodstatnenosť námietky arbitrárnosti vo vzťahu k napadnutému uzneseniu najvyššieho súdu v tejto otázke, a preto túto časť ústavnej sťažnosti odmieta podľa § 56 ods. 2 písm. g) zákona o ústavnom súde.

21. Vychádzajúc z procesných súvislostí aktivácie princípu subsidiarity právomocí, ústavný súd konštatuje, že nemá právomoc rozhodnúť o namietanom porušení označených práv napadnutým rozsudkom krajského súdu z dôvodu nesprávne obsadeného súdu, keďže najvyšší súd už ako súd dovolací poskytol sťažovateľovi dostatočnú odpoveď na túto námietku. Preto pri predbežnom prerokovaní túto časť sťažnosti vo vzťahu k rozsudku krajského súdu odmietol podľa § 56 ods. 2 písm. a) zákona o ústavnom súde pre nedostatok právomoci na jej prerokovanie.

B. K uzneseniu najvyššieho súdu a rozsudku krajského súdu v časti dovolacieho dôvodu podľa § 420 písm. f) a § 421 ods. 1 písm. a) CSP

22. Pokiaľ sťažovateľ vytýka napadnutému uzneseniu najvyššieho súdu nedostatok dôvodov vo vzťahu k ním uplatnenému dovolaciemu dôvodu podľa § 420 písm. f) CSP, ústavný súd konštatuje, že sa nemôže stotožniť s jeho odôvodnením poukazujúcim na ustálenú judikatúru (R 129/1999 a R 2/2016), ktorá kladie neprimeraný dôraz na jedinú časť textu „nesprávnym procesným postupom“, pod ktorým rozumie len faktickú činnosť predchádzajúcu vydaniu rozhodnutia v takom rozsahu, že arbitrárnosť odôvodnenia odvolacieho rozsudku považuje za dôvod prípustnosti dovolania len pri úplnej absencii dôvodov.

23. Dovolací dôvod podľa § 420 písm. f) CSP však v celosti znie: *„Dovolanie je prípustné proti každému rozhodnutiu odvolacieho súdu vo veci samej, ak súd nesprávnym procesným postupom znemožnil strane, aby uskutočňovala jej patriace procesné práva v takej miere, že došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces.“* V súvislostiach tohto vymedzenia je kľúčovým pre posúdenie prípustnosti dovolania iný pojem ako procesný postup, a to „právo na spravodlivý proces“ so všetkými jeho obsahovými atribútmi a garanciami v zmysle judikatúry Európskeho súdu pre ľudské práva a ústavného súdu.

Jednou z garancií obsiahnutých v pojme práva na spravodlivý proces je aj celkom nepochybné právo účastníka na riadne odôvodnenie rozhodnutia (nielen na uvedenie „aspoň nejakých“ dôvodov, ale dostatočných argumentov reagujúcich na relevantné námietky odvolateľa zrozumiteľným a presvedčivým spôsobom). K naplneniu tohto dovolacieho dôvodu preto nedochádza len úplnou absenciou odôvodnenia, ale aj jeho nedostatočnosťou alebo nezrozumiteľnosťou či svojvoľnosťou.

Striktné oddeľovanie procesného postupu od obsahu rozhodnutia, ktorý je jeho sumárom a výsledkom, nie je ústavne udržateľným konceptom, pretože celý faktický procesný postup súdu a naň nadväzujúci myšlienkový pochod hodnotenia skutkového stavu a jeho subsumovania pod relevantnú právnu normu je stelesnený v odôvodnení rozhodnutia súdu. Procesný postup je teda doň „pretavený“ a práve cez odôvodnenie rozhodnutia musí byť preskúmateľný.

Ústavný súd opakovane vo svojej judikatúre pripomína, že všeobecné súdy pri výklade a aplikácii aj procesných právnych noriem musia uprednostniť vždy ten z rôznych do úvahy prichádzajúcich výkladov, ktorý je priaznivejší, ústretovejší a zabezpečujúci plnohodnotnejšiu realizáciu práv pre účastníka konania. Pretože jednotlivец sa obracia na súd s požiadavkou o poskytnutie súdnej ochrany jeho ohrozenému alebo porušenému právu s dôverou, že táto ochrana bude poskytnutá spravodlivo a v súlade s právnym poriadkom vrátane európskej úrovne štandardov ochrany ľudských práv. Najvyšší súd ako vrcholný orgán systému súdov, ktoré sú ústavou povolané, zriadené a financované z verejných zdrojov práve pre účely chrániť základné práva a slobody jednotlivca, by mal dbať o to, aby vo svojom prístupe k posudzovaniu dovolaní bol vzorom pre ostatné súdy, ako ústretovo (nie ľahostajne) hodnotiť podania.

24. Vzhľadom na to, že dovolací súd pri posudzovaní tohto dovolacieho dôvodu vychádzal zo svojej striktno formalistickej ustálenej judikatúry a nezohľadnil obsah práva na spravodlivý proces v celom komplexe s ohľadom na jeho štandardne judikovaný rozsah na európskej úrovni, ústavný súd nepovažuje preskúmanie napadnutého rozsudku krajského súdu z tohto aspektu za dostatočné na to, aby sa aktivoval princíp subsidiarity právomoci, ktorý by vylučoval možnosť ústavného prieskumu priamo napadnutého rozsudku krajského súdu z hľadiska dostatočnosti jeho odôvodnenia.

25. Z odôvodnenia napadnutého rozsudku krajského súdu sumarizovaného v bode 4 tohto uznesenia však vyplýva, že sa s kľúčovými námietkami sťažovateľa dostatočne zrozumiteľne vysporiadal, vychádzal zo štandardnej judikatúry a posúdil prípad zo všetkých namietaných hľadísk. Výklad zvolený všeobecnými súdmi, že dobu trvania pracovného pomeru viazanú na trvanie konkrétne špecifikovaného zmluvného vzťahu s tretím subjektom možno považovať za objektívne určiteľnú dobu, a preto zakladá platne uzatvorenú pracovnú zmluvu na dobu určitú, možno považovať za ústavne akceptovateľný. Tento názor sa opiera o štandardne judikované názory k tejto problematike. Zároveň právny názor, ktorý predostiera sťažovateľ vo vzťahu k analogickému použitiu § 77 Zákonníka práce, s ktorým sa všeobecné súdy nestotožnili, nie je len otázkou rozširujúceho výkladu dotknutej právnej normy. Jednak predpoklad fikcie uzatvorenia zmluvy na dobu neurčitú, od ktorého jeho aplikovateľnosť sťažovateľ odvodzoval, nie je naplnený. Ale zároveň uvedené ustanovenie sa vzťahuje na špecifické prípady skončenie pracovného pomeru, pre ktoré je spoločným znakom, že ide o ukončenie pomeru právnym úkonom jednej zmluvnej strany. Všeobecné súdy dostatočne zrozumiteľne odôvodnili jeho neaplikovateľnosť na skutkový stav sťažovateľa. Ústavný súd teda nezaznamenal žiadne pnutie napadnutého rozsudku krajského súdu s právom sťažovateľa na súdnu ochranu a spravodlivý proces z hľadiska jeho odôvodnenia. Vzhľadom na doktrínu minimalizácie zásahov ústavného súdu do rozhodovacej činnosti všeobecných súdov dospel ústavný súd k záveru, že nesprávny prístup najvyššieho súdu pri hodnotení prípustnosti dovolania z hľadiska naplnenia požiadaviek práva na spravodlivý proces v okolnostiach tejto veci (dostatok dôvodov odvolacieho rozsudku) nevykazuje ústavne relevantnú intenzitu, pretože ústavný súd sa presvedčil, že ani prípadné zrušenie dovolacieho rozhodnutia a jeho opätovné prejednanie by nemohlo priniesť priaznivejšie rozhodnutie vo veci dovolania sťažovateľa z tohto dôvodu.

26. Vo vzťahu k námietke sťažovateľa o arbitrárnosti odôvodnenia napadnutého uznesenia v časti dovolacieho dôvodu podľa § 421 ods. 1 písm. a) CSP ústavný súd konštatuje, že má výhrady k právnemu názoru obsiahnutému v judikáte R 71/2018, ktorý najvyšší súd aplikoval na posudzovanú vec sťažovateľa. Právny názor, podľa ktorého pod

pojem „ustálená rozhodovacia prax dovolacieho súdu“ nemožno zahŕňať rozhodnutia ústavného súdu, Európskeho súdu pre ľudské práva (ďalej len „ESLP“) ani rozhodnutia Súdneho dvora Európskej únie, síce vychádza z doslovného textu Civilného sporového poriadku, avšak minimálne v rozsahu rozhodnutí ESLP a Súdneho dvora Európskej únie nie je ústavne akceptovateľný. Výklad obsahu a ochrany základných práv a slobôd poskytovaný ESLP v jeho rozhodnutiach určuje minimálne štandard, ktoré sú zmluvné štáty, a teda aj všeobecné súdy, povinné nasledovať v tom zmysle, že sa od judikatúry ESLP môžu odchýliť len, ak poskytnú širšiu ochranu právam, väčší rozsah ochrany, teda len prípade odklonu na prospech účastníka. Pokiaľ ide o judikatúru Súdneho dvora Európskej únie, tá je priamo záväzná pre všetky členské štáty a ich orgány aplikujúce právo, a tieto sú povinné ju rešpektovať a aplikovať jednotne na území celej Európskej únie (samozrejme, za predpokladu, že sa v konaní aplikuje právo Európskej únie a judikatúra je na skutkový stav aplikovateľná). Vzhľadom na uvedené sa javí doslovný výklad relevantnej rozhodovacej praxe pre účely posudzovania odklonu od nej na strane odvolacieho súdu ako ústavne neakceptovateľný a neudržateľný. Pokiaľ ide o judikatúru ústavného súdu, ústavný súd rešpektuje zvolený prístup najvyššieho súdu, avšak napriek tomu dodáva, že spoločným úsilím najvyšších súdnych inštitúcií by malo byť poskytnutie čo najkvalitnejšej a najrýchlejšej súdnej ochrany jednotlivcovi. Z tohto aspektu môže byť nasledovanie judikatúry ústavného súdu dovolacím súdom časovo efektívne a odôvodňovanie prípadného odklonu obohacujúce pre vývoj judikatúry oboch uvedených inštitúcií.

Vzhľadom na strohé odôvodnenie napadnutého uznesenia v tejto časti bez vyporiadania sa s judikatúrou Súdneho dvora Európskej únie namietanou dovolateľom ústavný súd považoval za potrebné preskúmať aj obsah napadnutého rozsudku krajského súdu z rovnakého sťažnostného dôvodu, teda z hľadiska jeho pnutia so sťažovateľom označeným základným právom na súdnu ochranu a spravodlivý proces pre jej nezohľadnenie.

27. Napadnutý rozsudok krajského súdu neaplikoval právo Európskej únie, avšak sťažovateľ sa dovoľával aplikácie výkladu obsiahnutého v rozhodnutí Súdneho dvora Európskej únie (C-378/07), ktorý interpretoval smernicu č. 1999/70/ES o rámcovej dohode o práci na dobu určitú tak, že „... Smernica ... neukladá prijať také opatrenie, ktoré

vyžaduje, aby každá jediná prvá pracovná zmluva na dobu určitú bola odôvodnená objektívnymi dôvodmi.“. Z uvedeného vyplýva len toľko, že je v súlade so smernicou, ak vnútroštátna právna úprava nevyžaduje už pri prvej pracovnej zmluve na dobu určitú uvedenie objektívnych dôvodov. Z výkladu teda nevyplýva, že by uvedenie objektívnej udalosti ako skončenie už prvého pracovného pomeru bolo v rozpore s právom únie. Preto uvedené rozhodnutie nemá relevantný dopad na právnu situáciu sťažovateľa, u ktorého bol dojednaný objektívny dôvod už v prvej pracovnej zmluve na dobu určitú v súlade s vnútroštátnym Zákonníkom práce, čo právu Európskej únie neodporuje. Pokiaľ ide o judikatúru ESĽP, sťažovateľ v dovolaní neoznačil žiadne konkrétne rozhodnutie, len všeobecne tvrdí porušenie judikatúry ESĽP. Označená judikatúra ústavného súdu rieši otázky predvídateľnosti práva a právnej istoty, ako aj viazanosť súdu zmyslom a účelom právnych noriem pri ich výklade. Tvrdenie odklonu od rozhodovacej praxe európskych súdnych autorít nie je dôvodné, pretože rozhodnutia, na ktoré sťažovateľ poukazoval, neriešili právnu otázku protichodne k odvolaciemu súdu. Z tohto aspektu ústavný súd nezistil pnutie napadnutého rozsudku krajského súdu s právom sťažovateľa na spravodlivý proces a súdnu ochranu. Zároveň pochybenie najvyššieho súdu pri vysporiadaní sa s námietkou odklonu od rozhodnutia Súdneho dvora Európskej únie nevykazuje ústavne relevantnú intenzitu, pretože ani jeho zohľadnenie nemohlo priniesť pre sťažovateľa priaznivejšie rozhodnutie.

28. Na základe uvedeného ústavný súd konštatuje, že medzi napadnutým uznesením najvyššieho súdu [v časti dovolacieho dôvodu podľa § 420 písm. f) CSP a § 421 ods. 1 písm. a) CSP] a napadnutým rozsudkom krajského súdu a označenými základnými právami sťažovateľa nezistil takú príčinnú súvislosť, ktorá by vykazovala potenciál po prijatí sťažnosti na ďalšie konanie vysloviť ich porušenie, a preto ústavnú sťažnosť v tejto časti odmietol podľa § 56 ods. 2 písm. g) zákona o ústavnom súde ako zjavne neopodstatnenú.

29. Keďže bola sťažnosť odmietnutá ako celok, bolo bez právneho významu zaoberať sa ostatnými v nej uvedenými návrhmi vrátane návrhu na vydanie bezodkladného opatrenia ústavným súdom (bod 1 výroku uznesenia).

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 11. februára 2021

Peter Molnár
predseda senátu